

Budoucnost uhelných regionů: Operační program Spravedlivá transformace podporuje zaměstnanost a podnikání a je potřeba s ním pokračovat

31.1.2025 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

Operační program Spravedlivá transformace pomáhá proměně a modernizaci krajů, jejichž ekonomika byla závislá na těžbě a využití uhlí. Speciální program pro Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj nabízí přes 40 miliard korun na podporu podnikání, zaměstnanosti, výzkumu a vývoje nebo nové zdroje energie. 30. ledna 2025 proběhla 1. výroční konference Operačního programu Spravedlivá transformace (OPST). Ta přilákala zástupce veřejné správy, odborníky z českých i zahraničních uhelných regionů a zástupce Evropské komise. Cílem konference bylo zhodnotit pokrok v transformaci uhelných regionů za poslední dva roky, inspirovat se příklady z dalších zemí a hledat odpovědi na klíčové otázky spojené s budoucím vývojem po roce 2027.

„Spravedlivá transformace je proces, který má zajistit, aby změna z uhelné na zelenou ekonomiku byla spravedlivá pro všechny dotčené regiony a jejich obyvatele. Mezi členskými státy EU, které mohou využívat Fond spravedlivé transformace, patříme nejen k těm s největší alokací, ale také k těm, kteří už ji reálně využívají a proplácají první desítky projektů. Ty zkvalitňují vzdělávání, modernizují odborné učebny a zlepšují konektivitu škol a jejich IT vybavení. V letošním roce budou vyhlášeny výzvy s celkovou alokací 5,8 miliardy Kč. Ministerstvo životního prostředí jako řídicí orgán OPST bude nadále spolupracovat s regiony a nadále budeme podporovat strategie pro období 2028+, aby transformace mohla dlouhodobě pokračovat,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Hejtman Ústeckého kraje Richard Brabec pokračuje: *„Naše regiony mají šanci stát se příkladem pro ostatní. Transformace není jen o ekonomických změnách, ale hlavně o lidech, jejich vzdělávání a vytváření udržitelných životních podmínek, a to se nám teď daří zlepšovat. Děkujeme všem partnerům na lokální i evropské úrovni za jejich aktivní přístup a spolupráci.“*

Na konferenci vystoupili také zástupci Evropské komise, včetně Pascala Boijmanse z DG Regio, kteří zdůraznili, že OPST patří mezi nejúspěšnější programy v čerpání prostředků Fondu spravedlivé transformace (FST) v Evropské unii.

Příklady z Polska, Maďarska i Německa

Dopolední část konference se zaměřila na zhodnocení aktuálního stavu realizace OPST v českých regionech a sdílení inspirativních příkladů z jiných zemí Evropské unie, jako jsou Polsko, Estonsko, Maďarsko a Německo. Během panelové diskuse se debata zaměřila na efektivitu strategických projektů, finančních nástrojů a zapojení veřejnosti do transformačního procesu.

Odpolední workshopy se soustředily na hledání konkrétních řešení v klíkových oblastech transformace. Úspěch těchto interaktivních setkání byl důkazem, že otevřená komunikace a spolupráce mezi různými aktéry jsou nezbytné pro dosažení dlouhodobých cílů programu Spravedlivá transformace.

Diskutovalo se také o nutnosti zachovat kontinuitu procesu transformace i v dalším programovém období. Zúčastnění odborníci se shodli, že je i nadále potřeba těmto regionům zajistit specifickou podporu, aby mohl proces transformace úspěšně pokračovat.

Ohlédnutí za rokem 2024: OPST v číslech

V roce 2024 OPST kromě vyhlášení celé řady tematicky zaměřených dotačních titulů pokračoval v podpoře strategických projektů, které se budou realizovat na území, kde probíhá transformace energetického sektoru, konkrétně v Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji. Z celkové alokace prostředků 41,4 miliardy korun bylo k 10. lednu 2025 vyhlášeno 85,9 %, což odpovídá 35,6 miliardy korun. Právní akty byly uzavřeny pro 56,8 % alokace, což je 986 projektů, které už mohou čerpat prostředky na svou realizaci.

Z hlediska konkrétního čerpání financí byly podány žádosti za 33,54 miliardy korun, přičemž reálně se v projektech z této částky proinvestovalo a proplatilo 5 % (2,05 miliardy korun).

Budoucí výzvy a příležitosti

Jedním z klíčových témat bylo financování transformace po roce 2027. OPST už nyní dosahuje vyššího podílu čerpání finančních prostředků z fondu spravedlivé transformace (JTF) než většina členských zemí EU. Nicméně s ohledem na dlouhodobou povahu transformace bude nutné zajistit pokračující podporu z evropských fondů i v období po roce 2028.

Transformace uhelných regionů není pouze technickou záležitostí, ale vyžaduje komplexní přístup zahrnující ekonomické, ekologické a sociální aspekty. Klíčovou roli hrají strategické projekty, které kombinují investice do infrastruktury s podporou vzdělávání a inovací.

Veronika Krejčí & Tiskové oddělení MŽP tel.: 267 122 835 nebo 267 122 058 e-mail: tiskove@mzp.gov.cz

Transformace uhelných regionů není pouze technickou záležitostí, ale vyžaduje komplexní přístup zahrnující ekonomické, ekologické a sociální aspekty. Klíčovou roli hrají strategické projekty, které kombinují investice do infrastruktury s podporou vzdělávání a inovací.

https://www.mzp.cz/cz/news_20250131_Budoucnost-uhelných-regionu-Operacni-program-Spravedliv-a-transformace-podporuje-zamestnanost-a-podnikani-a-je-potreba-s-nim-pokracovat